

Sociální a zdravotní služby

Hlavním posláním Charity Česká republika je poskytování sociální a zdravotní péče a prevence osobám, které se ocitly v akutní nouzi nebo v tíživé sociální situaci, lidem se zdravotním postižením a nevyléčitelně nemocným, lidem bez domova, vězňům, uživatelům návykových látek, obětem domácího násilí i obchodu s lidmi. Ale také lidem, které postihla mimořádná událost, jako jsou povodně nebo požáry.

ZA LEPŠÍ A SPRAVEDLIVĚJŠÍ SYSTÉM

Díky širokému záběru působení a svým dlouholetým zkušenostem Charita Česká republika spolupracuje na úpravách systému sociálních služeb a legislativy v sociální oblasti. Vždy se při tom snaží obhajovat taková řešení, která přinesou nejlepší prospěch uživatelům, s nimiž pracuje, i ostatním znevýhodněným nebo ohroženým lidem. Rovněž ředitelé a zaměstnanci místních Charit působí v pracovních skupinách ministerstev a dalších institucí, a spolupracují s dalšími organizacemi – např. s Evropskou sítí proti chudobě a sociálnímu vyloučení (EAPN ČR), Platformou 10 nebo Uníí zaměstnavatelských svazů.

Charita Česká republika rovněž úzce spolupracuje se zastřešující organizací Caritas Europa, z této spolupráce vznikla zpráva Caritas CARES 2017 o chudobě a sociálním vyloučení mladých lidí. V návaznosti na předchozí zprávu Caritas CARES 2015 se česká Charita zaměřovala na dluhovou problematiku, v roce 2017 uspořádala mezinárodní konferenci s názvem *Odstraňme dluhové pasti!* a připravila stejnojmenný soubor legislativních doporučení, která mohou přispět ke zmírnění předluženosti českých občanů.

Charitě rovněž velmi záleží na kvalitě služeb, které poskytuje potřebným. Kromě dvouletého projektu metodické podpory služeb *Ke kvalitě v Charitě* tak uspořádala na podzim v Olomouci konferenci sociálních pracovníků nazvanou *Ke kvalitě v sociálních službách*.

Pro výše popsané je nezbytné sdílení dobré praxe a tříbení jednotného názoru. K tomu napomáhají setkání na úrovních diecézních i na celostátní úrovni. Tato kolegia jsou odbornou platformou pracovníků ze stejných oblastí a představují příležitost pro konzultaci a navrhování nových kroků. V sociální a zdravotní oblasti na celonárodní úrovni pracuje devět odborných kolegií:

- Kolegium azylových domů pro matky s dětmi v tísní
- Kolegium migrace
- Kolegium poraden
- Kolegium sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi
- Kolegium sociálních pracovníků – metodiků
- Kolegium sociálních projektů
- Kolegium sociálních služeb pro osoby bez přístřeší
- Kolegium sociálních služeb pro seniory
- Zdravotnické kolegium

POČTY CHARITNÍCH SLUŽEB

V rámci celostátní „rodiny“ Charit ČR bylo v roce 2017 poskytováno **1 340** služeb. Některé z nich jsou registrovány dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách, který člení služby na tři typy: **(1) odborné sociální poradny**, **(2) služby sociální péče** a **(3) služby sociální prevence**. Do celkového

výčtu dále zahrnujeme **(4) zdravotní služby** a **(5) hospicové služby**. Nakonec uvádíme **(6) služby ostatní**, v nichž shrnujeme služby Charit, které nelze zařadit do výše uvedeného.

Tabulka (viz údaje podle zaslané excelové tabulky)

Zdravotní a sociální služby v roce 2017 (celkem 1 340 služeb)

Typ služby / Počet služeb / Počet uživatelů

❶ **Poradny** 72

❷ **Služby sociální péče** 373

❸ **Služby sociální prevence** 381

❹ **Zdravotní služby** 87

❺ **Hospicové služby** celkem 77

• Domácí hospicová péče 54

• Mobilní hospice 8

• Kamenné hospice 4

• Ostatní hospicové služby 11

❻ **Ostatní služby** 350

Celkem 1 340

Ukázat cestu

(1) ODBORNÉ SOCIÁLNÍ PORADNY (celkem 72)

Pracovníci poraden pomáhají uživatelům při jednání s úřady, zprostředkovávají pomoc, věnují se otázkám pracovněprávních vztahů, bydlení, rodině, mezilidským a majetkoprávním vztahům, obraně lidí nouzi a dalším sociálně právním záležitostem.

Charita disponuje 72 odbornými poradnami. Během roku 2017 dohromady poskytly 125 895 intervencí/ kontaktů 32 757 fyzickým osobám. Objemy kontaktů a intervencí různých oblastí poradenství ukazuje graf vpravo nahoře.

Významnou částí poradenských služeb je dluhové poradenství, které svým objemem odpovídá čtvrtině všech kontaktů a intervencí poskytnutých v rámci občanského poradenství. Sociální pracovníci při něm pomáhají uživatelům nastavit splátkové kalendáře, ale také zažádat o oddlužení – v roce 2017 připravili (a podali) 755 návrhů na povolení oddlužení.

Tabulka č. 1 (viz zaslaná excelová tabulka)

Zachovat přirozené domácí prostředí

(2) SLUŽBY SOCIÁLNÍ PÉČE (celkem 373)

Charitní služby poskytují podporu a pomoc lidem, kteří se sami o sebe z důvodu zdravotního omezení nemohou postarat a zároveň jim nemohou pomoci rodinní příslušníci či osoby blízké. Spadají pod služby sociální péče, kterých v roce 2017 Charita provozovala 373, celkový počet jejich uživatelů byl 27 543 osob.

Jedná se zejména o terénní pečovatelskou službu a osobní asistenci, ale také o tísňovou péči a podporu samostatného bydlení. Lidem, kteří se rozhodli pečovat o své blízké, pomáhají odlehčovací služby. K dispozici jsou také denní a týdenní Kontakty a intervence v registrovaných poradnách dle

druhu (celkem 98 074) stacionáře či centra denních služeb. Pokud okolnosti uživatelům nedovolují setrvat v přirozeném prostředí, nabízí se řada pobytových služeb: domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem či služby chráněného bydlení.

Pečovatelské terénní služby poskytovalo v roce 2016 celkem 1 590 pečovatelek či pečovatelů, kteří u 18 144 uživatelů v součtu vykonali 2 850 441 návštěv.

Tabulka (viz údaje podle zaslané excelové tabulky)

2 Počty služeb sociální péče*

Služba / Počet služeb / Počet uživatelů / Další údaje

Osobní asistence 50 1 653

Pečovatelská služba terénní 128 18 144 počet pečovatelek či pečovatelů: 1 590, počet vykonaných návštěv: 2 850 441

Pečovatelská služba ambulantní 24 604

Tísňová péče 2 173

Podpora samostatného bydlení 2 66

Odlehčovací služby 33 2 962

Centra denních služeb 15 376

Denní stacionáře 36 867

Týdenní stacionáře 6 92 kapacita: 45

Domovy pro osoby se zdravotním postižením 1 29 kapacita: 29

Domovy pro seniory 51 1 797 kapacita: 1 587

Domovy se zvláštním režimem 12 427 kapacita: 328

Chráněné bydlení 16 353 kapacita: 293

Celkem 373 27 543

*(dle vyhlášky č. 505/2006 Sb. § 5 až § 18)

Nabídnout útočiště a podporu

(3) SLUŽBY SOCIÁLNÍ PREVENCE (celkem 381)

Do této kategorie patří 381 registrovaných služeb s celkovým počtem 45 476 uživatelů.

Do sociální prevence se řadí služby lidem bez domova. Okamžitou pomoc, jako je poskytnutí sprchy, stravy, místa k odpočinku, najdou potřební v nízkoprahových denních centrech – v roce 2017 evidovala tato centra celkem 197 483 návštěv, během kterých bylo provedeno 309 691 úkonů. Řešila se při nich nepříznivá situace klientů, jako např. ztráta bydlení, zaměstnání či dokladů.

Jednorázovou pomoc a místa pro přespání poskytují noclehárny, které se snaží motivovat své uživatele k využívání navazujících sociálních či veřejných služeb. Azylové domy pak pomáhají klientům zvládnout jejich celkovou tíživou sociální situaci. Na dobu nezbytně nutnou poskytují též ubytování. V roce 2017 mělo uzavřené smlouvy v azylových domech Charity více než 1 700 osob.

Matkám s dětmi v nouzi poskytují útočiště azylové domy pro matky v tísni. V roce 2017 v nich bylo ubytováno celkem 3 381 uživatelů (rodičů a dětí) a s rodinami bylo uzavřeno 1 193 smluv. Pro zápas s chudobou jsou důležité i terénní programy, které za uplynulý rok vykázaly více než 90 tisíc kontaktů nebo intervencí.

V terénu působí také sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi nebo pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Prostor pro děti a mládež ohrožené sociálním vyloučením a chudobou nabízí nízkoprahové kluby pro děti a mládež (více než 8 500 uživatelů). Pro rodiny s dětmi, jejichž vývoj je ohrožen, jsou oporou služby rané péče. Jednotlivé služby a počty přibližuje tabulka.

Tabulka:

③ Počty služeb sociální prevence (**viz údaje podle zaslané excelové tabulky**)

počet rodin:

kapacita:

počet kontaktů a intervencí:

počet návštěv: počet úkonů:

počet kontaktů a intervencí:

Raná péče

Telefonická krizová pomoc

Azylové domy: matky/otcové
s dětmi v tísní

Azylové domy: muži i ženy kapacita:

Domy na půl cesty kapacita:

Kontaktní centra

Krizová pomoc

Intervenční centra

Nízkoprahová denní centra

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Noclehárny kapacita:

Služby následné péče

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Sociálně terapeutické dílny

Terénní programy

Sociální rehabilitace

Celkem 381 45 486

Ošetřovat v přirozeném domácím prostředí

④ ZDRAVOTNÍ A (5) HOSPICOVÉ SLUŽBY

Charita Česká republika poskytuje zdravotní služby ve všech diecézích, a to prostřednictvím domácí zdravotní péče, domácí hospicové péče, mobilních a lůžkových hospiců, ambulancí léčby bolesti a ambulancí fyzioterapie. Zdravotní sestry pracují také v pobytových zařízeních – domovech pro seniory, domovech se zvláštním režimem a také v odlehčovacích službách.

④ **DOMÁCÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE** (celkem 87 středisek domácí péče)

V **87 střediscích** domácí zdravotní péče pracuje **679 zdravotních sester**, tedy o 67 sester méně než v roce 2016. Podle statistik však bylo v roce 2017 ošetřeno o 1 540 pacientů více než v roce 2016.

Odchod 9 % sester z domácí péče je důkazem panující nespokojenosti se mzdovými podmínkami, které nezohledňují stupňující se odborné nároky. Mnoho sester musí vykonávat přesčasovou práci. Nárůst počtu pacientů o 4,3 % při současně sníženém celkovém počtu návštěv o 3 728 dokazuje podstatně vyšší náročnost ošetřovaných pacientů. Pokud není tento tlak na zvýšenou pracovní zátěž sester mzdově kompenzován, je jejich odchod do lépe platově ohodnocených nemocnic nevyhnutelným důsledkem. Nárůst počtu pacientů naopak svědčí o oblibě služeb Charity.

Zdravotní péče v pobytových zařízeních

V domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem pečuje **286 sester o 2 384 klientů**.

V průběhu roku 2017 zemřelo přímo v pobytových zařízeních 315 klientů.

(5) HOSPICOVÁ PÉČE (54 služeb domácí hospicové péče, 8 mobilních hospiců, 4 kamenné hospice a 11 ostatních hospicových služeb)

V 2017 byl spuštěn nový web informační web **www.domacihospicovapece.cz**, určený všem, kdo potřebují a hledají hospicové služby. Kromě středisek domácí a mobilní hospicové péče jsou zde uvedeny čtyři lůžkové hospice, provozované Charitou. U příležitosti Dnů dobré vůle na Velehradě byla připomenuta již čtvrt století trvající charitní péče o umírající a Česká biskupská konference schválila aktualizovanou Koncepti charitní domácí hospicové péče. Jedná se o důležité strategické rozhodnutí.

Domácí hospicová péče (celkem 54 služeb) je pro pacienty bezpečná, bezplatná a prováděná na vysoké odborné úrovni. V roce 2017 charitní sestry doprovodily **1 363 umírajících** prostřednictvím domácí zdravotní péče a domácí hospicové péče. Necelá dvě procenta umírajících byla v závěru života hospitalizována z důvodu závažných komplikací. Jednotlivé Charity posilují své týmy a zvyšují odbornost i rozsah služeb.

Mobilní hospicová péče prošla dalším rokem zkušebního režimu pilotního projektu Všeobecné zdravotní pojišťovny a koncem roku byla ukotvena do legislativního rámce úhradové vyhlášky pro rok 2018. V mobilní hospicové péči (celkem 8 služeb) pracuje **35 sester**, které se postaraly o **553 umírajících** pacientů. Hospitalizováno z důvodů komplikací bylo pouze 1,45 % umírajících.

Lůžkové hospice (celkem 4) se nalézají v Červeném Kostelci, v Ostravě, v Rajhradě u Brna a na Svatém Kopečku u Olomouce. Mají kapacitu celkem **140 míst** a v roce 2017 jimi prošlo **1 326 klientů**.

Hospicové služby jsou v některých diecézích doplněny **ambulancemi léčby bolesti** (celkem 9). Tím je nastavena komplexní služba umírajícím pacientům. V brněnské a královéhradecké diecézi zlepšují kvalitu rehabilitačních služeb při hospicích **ambulance fyzioterapie** (celkem 2).

Zachovat komplexní přístup

6 OSTATNÍ SLUŽBY (celkem 350 služeb)

V rámci své široké nabídky poskytují Charity také další služby, které nejsou zakotveny v zákoně o sociálních službách. Nejčastěji jde o tyto typy služeb:

- Dobrovolníci: 41 dobrovolnických center
- Oblečení a nábytek: 81 charitních šatníků, 10 skladů použitého nábytku
- Rodiny: 30 center pro rodiny s dětmi a 14 služeb pro pěstouny

- Rozvoj organizace: 7 vzdělávacích center
- Senioři: 14 klubů pro seniory
- Sociální podniky: 19 sociálních podniků, které poskytují pracovní uplatnění lidem znevýhodněným na trhu práce (např. šicí dílny, úklidové a zahradnické práce, gastronomické služby, charitní kavárna aj.)
- Sociální bydlení: 15 Charit provozuje sociální bydlení a disponuje 57 byty
- Ubytovny: 8 ubytoven
- Vězňové: 8 projektů na pomoc vězňům